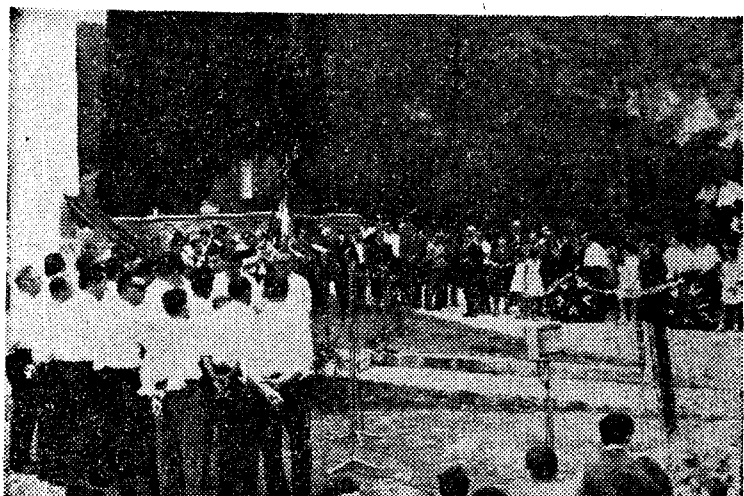

PROSLAVA DNEVA VSTAJE V DEKANIH

GLAVNI UREDNIK
FRANCE ŠUSTERŠIČ
ODGOVORNI UREDNIK
CRATOMIR SINKOVEC

Leto V
ŠT. 30
1. VIII. 1967

Besede
in dejanja

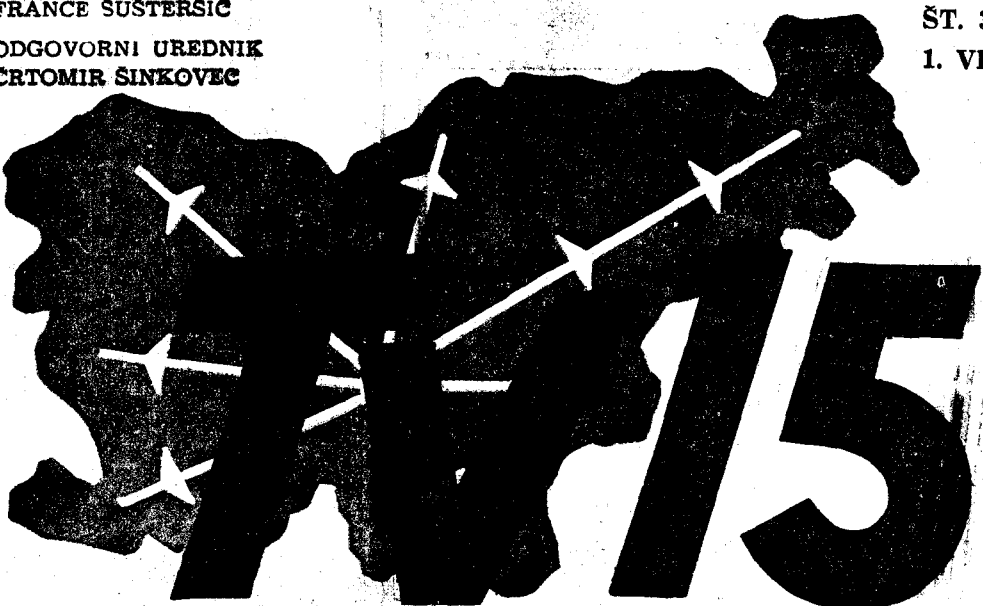
Prebivalci Koprškega so letos proslavili dan vstaje v prijazni vasi Dekani pri Kopru. Tamkajšnje združenje borcev NOV je ob pokopališču odkrilo spomenik 33 padlim domačinom v NOV. Po svečanosti so se borci in aktivisti ter svojci padlih zbrali na tovariškem srečanju.

Na slavnostnem prostoru ob spomeniku v Dekanih so se zbrali domači vsi domačini ter številni borci in aktivisti od blizu in daleč. Zastave in prapori so bili samo zunanji videz prazničnega razpoloženja. Resnični ogenj sreče je plapolal v srcih vseh udeležencev odkritja spomenika; tu so spomini na leta iskrenega tovarištva zopet zbrali na stotine borcev proti fašizmu, ki je še huje in dlje sekal rane ravno na Primorskem.

Svečanost ob odkritju spomenika je odprl predsednik ZB NOV Dekani tovariš Rudolf Piciga. »S tem, da smo uspeli postaviti ta spomenik,« je med drugim dejal, »smo se oddolžili spominu 33 vaščanov, umrlih za svobodo, obenem pa želimo povedati, kako visoka je bila cena svobode.« Za njim je govoril predsednik skupščine občine Koper tovariš Miro Kocjan, ki je povezal dejavnost Dekanov z izvajanjem gospodarske reforme v koprski občini. Nato sta svoj umetniški program izvedla moški pevski zbor iz Kopra ter orkester Enotnost, predstavniki družbeno političnih organizacij

pa so med zvoki žalostnih položil ob spomenik vence. Svečanosti so tudi poslali pozdravno pismo predsedniku SFRJ Josipu Brozu Titu.

—ZB—

GLASILO ZVEZE ZDRUŽENJ BORCEV NOV SLOVENIJE

Partizanski zbor v Bazovici - manifestacija borbene enotnosti naprednih sil

V nedeljo dopoldne so zadržali čez kraške gmajne pri Bazovici mogočni zvoki pesmi »Zda zaori, pesem o svobodi«. Igrala je godba milice iz Ljubljane. To je bil uvod v veliko partizansko srečanje slovenskih in italijanskih partizanov tržaške pokrajine, srečanje borcev za svobodo, napredek in mir, ki je imelo spricho udeležbe jugoslovanske in avstrijske delegacije ter delegata iz Sovjetske zveze mednarodno obeležje.

Proslava se je začela že v soboto popoldne, ko so v Bazovici svečano odprli likovno razstavo s tematiko odpornosti, na kateri so predstavili javnosti svoja dela slovenski in italijanski umetniki tega območja. Vsa vas se je odela v praznično oblačilo, na slavnostnem prostoru — v neposredni bližini jugoslovanske meje — so vihrale italijanske, jugoslovanske, avstrijske in sovjetske zastave.

Zakaj so organizatorji izbrali Bazovico za kraj tega velikega zborovanja? Starejši bralci se gotovo še spominjajo tragičnih dogodkov pred 37 leti, ko so italijanski fašisti ustrelili blizu Bazovice štiri mladeniče, borce za pravice zatiranega primorskega in istrskega ljudstva. Takrat je postala Bazovica simbol protifašističnega gibanja, ki je doseglo višek med drugo svetovno vojno, v narodnoosvobodilnem boju.

Izbira Bazovice za veliko partizansko srečanje torej pomeni priznanje zaslug slovenskega ljudstva in njegovih partizanskih borcev te pokrajine, ki so v protifašističnem boju zmeraj tesno sodelovali z italijanskimi protifašisti, saj je bil njihov enoten cilj zrušiti sovražnika, ki je zatiral vse brez razlike.

V nedeljo dopoldne so začeli prihajati v Bazovico ljudje z vseh strani. Slavnostni prostor, kjer je igrala godba milice iz Ljubljane, je bil podoben živahnemu mravljišču. Poglavitne slovesnosti so bile v popoldanskih urah, ko je poletna pripeka nekoliko pojenjala. Okrog pol petih (po našem času) so delegacije partizanskih združenj položile vence na spomenik-bazoviških žrtev. Med njimi sta bila tudi venca Zveze združenj borcev NOV Jugoslavije in združenja bivših avstrijskih partizanov iz Celovca. Okrog petih je bila že zbrana pred slavnostno tribuno ogromna množica ljudi vseh starosti in poklicev. Zadomela je mogočna pesem — program so začeli pevski zbori s Tržaškega in godba milice iz Ljubljane. Potem so se zvrstili govorniki: predsednik pokrajinskega odbora združenja bivših italijanskih partizanov (ANPI) Arturo Calabria, slovenski partizan Branko Pahor ter predsednik vsedržavnega združenja italijanskih partizanov in poslanec Arrigo Boldrini. Njihovi ognjevitvi govori so izvenili v ugotovitve, da pomeni partizanski zbor izraz borbene enotnosti naprednih sil slovenskega in italijanskega ljudstva teh krajev, ki so mu še živo v spominu časi, ko je tod s krvavo roko gospodoval fašizem, ko so črnosrajčniki zatirali sleherni napredno misel, zapirali naše ljudi, jih pretepali in pobijali. Zato ne bo to ljudstvo nikoli dovolilo, da bi se ponovilo kaj takega. Bivši partizani so in bodo zvesto sledili načelom, ki so jih vodila med oboroženo borbo proti fašizmu in nacizmu ter prenašali borbene tradicije tudi na mlado generacijo. Partizanski zbor pomeni izraz sodelovanja med slovenskimi in italijanskimi antifašisti, borci za mir in napredek. V takem vzdušju se razvijajo tudi sosedski odnosi med Jugoslavijo in Italijo: državna meja ne pomeni pregrade, temveč zgolj administrativno-politično ločnico.

Arrigo Boldrini je obsodil nazadnjaške sile, ki bi rade zatemnile pomen tega velikega srečanja. Dalj časa se je zadržal tudi pri mednarodnem položaju, obsodil neofašizem, intervencijo ZDA v Vietnamu, rovarjenje imperializma v Latinski Ameriki, Sredozemlju in drugod ter poudaril, da so narodi sveta proti vojni in da smo dolžni vsi prispevati svoj delež za ohranitev miru, za sodelovanje med narodi.

Vsi trije govorniki so se zavzeli tudi za priznanje zakonitih pravic bivšim partizanom. Burno pozdravljen od ogromne množice je nato spregovoril vodja jugoslovanske delegacije Franc Leskošek-Luka, podpredsednik zveznega odbora ZBZ NOV Jugoslavije in prvi komandant slovenskih partizanskih enot. Dejal je:

»S posebnim veseljem smo se odzvali prijaznemu povabilu,

da prisostvujemo temu partizanskemu srečanju, ko nam je dana priložnost, da obudimo spomine na slavne dni borbe proti fašizmu, se veselimo medsebojnega snidenja in utrdimo tradicije tovarištva in bratske solidarnosti. To je zlasti pomembno tu, kjer sta se v tistih težkih časih kovala tovarištvo in bratsko sožitje med dvema narodoma v borbi s silami, ki so podpihovali in gojile strasti nestrpnosti in sovraštva. Rezultati skupnega boja delovnega ljudstva za progresivne ideje, za svobodo in neodvisnost vsakega naroda, za bratsko sožitje med narodi, za medsebojno spoštovanje, so danes najbolj očitni v meddržavnih odnosih, so vidni na mejnih prehodih, v napredku medsebojnega spoštovanja, v trgovini in gospodarstvu, v kulturni izmenjavi ter obojestranskem spoznavanju in razumevanju. Prav zato so vrednote antifašistične borbe neprecenljive. In vse, kar je še treba storiti, da se v celoti uresničijo prevzete obveze in ideali naše borbe, lahko izhaja samo iz neusahljive zakladnice postulatov rezistence in antifašistične borbe. To se v bistvu izraža v temeljnih pravicah delovnih ljudi, v svobodi in bratskem sožitju med narodi.«

Dalje je tovariš Leskošek poudaril, da so odmevi bazoviških streliv trajen opomin tudi novim generacijam, da s silo ni moč zadušiti svobode, ni moč rešiti nobenega spornega vprašanja. Do rešitve problemov lahko privede le sodelovanje, medsebojna pomoč, zlasti pomoč razvitih dežel manj oz. nerazvitim, priznanje pravice vsakemu narodu, da sam odloča o

svojem življenju in družbeni ureditvi, ter dokonča likvidacijo kolonializma in vseh oblik izkoriščanja. Tudi tovariš Leskošek je ostro obsodil intervencije, nistične posege zahodnih imperialistov ter izraelsko agresijo na ZAR, poudarjajoč, da napadelec ne sme biti nagrajen za napad, da vojna ne rešuje odprtih problemov ter da je vsaka prisiljena in vsiljena rešitev kratkotrajna oz. sploh ni rešitev. Na koncu je znova poudaril dosežke v odnosih med Jugoslavijo in Italijo ter izrazil željo, da bi se ti odnosi še naprej razvijali v obojestransko korist.

Nato je pozdravil zborovalce predstavnik združenja bivših avstrijskih partizanov, ki je med drugim obsodil delovanje teroristov v Južni Tirolski. Za njim je množica viharno pozdravila sovjetskega delegata Mirdamata Seidova, ki se je med drugo svetovno vojno boril v teh krajih skupaj s slovenskimi in italijanskimi partizani ter zaslovel pod imenom Ivan Ruski. Tudi on je poudaril pomen solidarnosti v boju proti fašizmu, proti vsem nazadnjaškim silam in za ohranitev miru na svetu.

Proslava se je nadaljevala s koncertom, na katerem so nastopili pevski zbori tržaške pokrajine, invalidski partizanski pevski zbor iz Ljubljane, partizanski zbor iz Reggio Emilie in godba milice iz Ljubljane, ki je s svojimi borbenimi koracnicami še posebej povzdignila razpoloženje. Po kočanem programu pa se je razvilo ljudsko razjanie, ki je trajalo pozno v noč. Zborovanje v Bazovici je uspelo kot malokatero. Njegovi organizatorji zaslužijo toplo priznanje.

F. Š.

D Pika na naš »čudež tehnike«

Te dni je skupščina Socialistične republike Slovenije postavila »piko« k problemu v zvezi z likvidacijo energoekonomičnega kombinata v Velenju. To dejanje je sledilo številnim javnim razpravam ob sodelovanju številnih znanstvenih in strokovnih ustanov iz Slovenije in Jugoslavije. Zato se morda v tem trenutku ne zavedamo povsem, kaj vso to pomeni za nas, za našo gospodarsko reformo, za nadaljnji razvoj demokratizacije družbe itd. Zakaj ta problem tli v nas že od vsega začetka. Tli v nekakšnem pritajenem ognju, ob katerem se človek ne more nikoli povsem ogreti, nikoli pa mu ni (zaradi njega) tako hladno, da bi se stresel. To pomeni, da je v dnu srca čutil ponos, neko razpoloženje, vročo željo, da bi na tleh te republike zgradili velika kemična in industrijska, ki ne bi le fascinarjali, temveč bi predstava služila svojemu namenu, hkrati pa se bal, da se ne bi ta velikan, ta »čudež tehnike« utopil v motnih vodah lokalizma in birokracije. Vedno smo imeli takva, seveda nasprotna, občutka. Danes, ko so — kakor temu preprosto pravimo — pokrili računi, čutimo veliko olajšanje.

Komunist — 21. VII. 1967

D Prste ima vmes reforma...

Hranilne vioge še vedno naraščajo. V juniju je bilo na hranilnih knjižicah skupno 6593 milijonov N-din. Potrošniški krediti so po nepopolnih podatkih službe družbenega knjigovodstva — znašali 2864 milijonov dinarjev in so bili za vsega 12 milijonov manjši kot v maju. Od decembra 1966 so se hranilne vioge dvignile za 730 milijonov, a potrošniški krediti so se znižali za 504 milijone N-din. Za toliko se je znižal tudi obtok denarja.

Borba — 21. VII. 1967

Nesorazmernost

Za 11 odst. so narasli zaslužki letos v prvih petih mesecih redno zaposlenih delovnih moči. V skladu s tem pa se ni zvečala tudi stopnja, saj je bila komaj za 1 odst. večja kakor ob koncu lanskega leta. Povprečni mesečni dohodki so znašali 76.000 S-din. Pokojnine, invalidnine in otroški dodatki pa so letos do junija narasli na 7 odst.

Kmečki glas — 20. VII. 1967

Črni vinočolci...

Nekaj je treba ukreniti, tega ne smemo več dopuščati. Nastopiti je treba ostro in dosledno in pustimo, da bi se naši ljudje zastrupljali s pljucko. Sevnica ima z ožjo okolico mesta najmanj 27 črnih vinočolci, ki prodajajo povprečno najmanj po 7 litrov vina na dan. Dokazano je, da je samo po železnici prišlo letos iz južnih krajev na sevnikiško železnico postalo čez 60 tisoč litrov vina, bogveď koliko pa ga je šlo na soseske in postaje. Vse to gre mimo davkov. Pivce vleče nižja cena. Temu je treba narediti konec!

Dolenjski list — 20. VII. 1967

Struktura brezposelnih

Med brezposelnimi v 1. trijevi 45 odst. priučenih in nepručenih delavcev, 28 odst. delavcev s poklicno šolo, 16 odst. s srednjo in 9 odst. (1) z višjo in visoko šolo. V teku lanskega leta se je npr. število brezposelnih povečalo po strukturi: s srednjo šolo za 33 %, z višjo in visoko šolo, za 45 odst. nepručenih in priučenih delavcev pa za 30 odst.

Gospodarski vestnik — 21. VII. 1967

Pomoč tudi borcem za severno mejo

Občinska skupščina Laško je na svoji zadnji seji sprejela odlok o dopolnitvi odloka o družinski denarni pomoči udeležencem NOV, po katerem imajo pravico do te pomoči tudi prostovoljci — borci za severno mejo leta 1918-19. Te pomoči dodeljujejo pod enakimi pogoji kot udeležencem narodnoosvobodilne vojne, vendar je pod pogojem, če so bili prostovoljci iz leta 1918-19 tudi v času druge svetovne vojne neoporečni.

Tednik — 27. VII. 1967

Potreben je zakon o borcih NOV.

Na več letošnjih rednih skupščinah so člani združenj borcev razpravljali tudi o potrebi, da se, ločeno od splošnih predpisov socialnega, invalidskega in pokojninskega zavarovanja, izdela poseben zakon o borcih NOV. O tej zadevi je stekla beseda tudi na sestankih predsedstva ZBZ NOV Slovenije. Tudi na nedavni seji komisije za socialno ekonomsko vprašanja pri zveznem odboru ZBZ NOV Jugoslavije, so se pogovarjali o tem, kakšen naj bi bil zakon o udeležencih NOV in kaj naj bi vseboval.

Določila o urejanju zadev borcev in vojaških vojnih invalidov NOV so vnesena v razne zakone in druge splošne predpise. Gre v prvi vrsti za temeljni zakon o pokojninskem zavarovanju, zakona o socialnem in invalidskem zavarovanju, dalje za zakon o vojaških vojnih invalidih, zakon o dodatku zaposlenim udeležencem NOV, zakon o partizanski spomenici 1941, za odloke o priznavalnini itd. itd.

Kako težko se je v kopici teh zakonov in predpisov znajti preprostem udeležencu NOV, ki skuša uveljaviti to ali ono svojo pravico, ve le tisti, ki je to sam poskusil. In po vsej verjetnosti je bil prav to razlog, da je članstvo združenj borcev načelo na svojih skupščinah to vprašanje in predlagalo, naj bi izdelali in sprejeli enoten zakon o udeležencih NOV.

Potrebo po posebnem priročniku, v katerem bi bili zajeti in obrazloženi vsi predpisi za borce, je uvidelo že predsedstvo ZBZ NOV Slovenije, ki je leta 1962 izdalo »Začasni priročnik za borce NOV o njihovih pravicah in ugodnostih«, ki obsega nad 300 strani. Toda enoten zakon naj bi bil vse nekaj drugega kot pa ta priročnik.

Zakon o borcih naj bi torej ne bil samo združitev vseh dosedanjih zakonskih in drugih splošnih predpisov o borcih NOV, marveč naj bi predvsem zagotavljal izboljšanje njihovega dosežanja stanja. V zadnjem času so o tem stanju razpravljali in še razpravljajo ne le na sestankih organov ZBZ širom po naši deželi, marveč tudi mnogi družbeno-politični in oblastni forumi. Najbolj jasno pa so vse pereče zadeve borcev orisane v sklepih CK ZKJ, sprejetih na seji 1. julija letos. Med temi sklepi je tudi tale

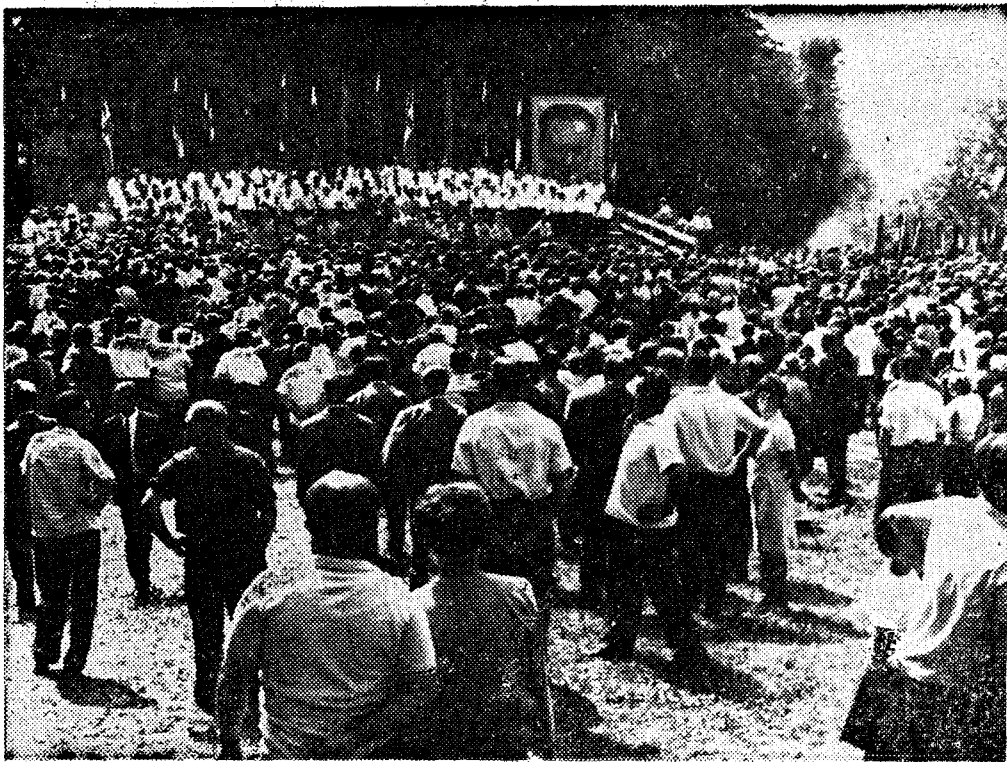
ugotovitev v zvezi z urejanjem problemov borcev:

»Čeprav smo v minulih 20 letih dosegli znatne uspehe pri reševanju problemov v zvezi s pospeševanjem njihovega varstva, pa imamo danes velike socialne probleme, bodisi da so to stara, ne dovolj rešena vprašanja, bodisi da je to rezultat sodobnih gibanj v naši družbi ter močno spremenjene starostne strukture udeležencev NOV. V okoliščinah, ko je družba dosegla določeno materialno osnovo in ko raste življenjska raven občanov, se ti socialni problemi izražajo tudi kot moralni in etični problemi družbe.«

Da pa ne gre samo za ugotovitve, marveč tudi za smerice, nam pokaže odstavek iz sklepov, ki pravi:

»Centralni komite ZKJ upošteva moralne obveznosti, ki jih ima skupnost do udeležencev NOV, ter načela, po katerih smo do zdaj zagotavljali varstvo borcev in invalidov, sodi pa, da je treba obstoječe pravice borcev ohraniti tudi v sedanjih družbenih procesih, da je treba varstvo borcev še naprej razvijati in pospeševati v skladu z gospodarskim razvojem države in naraščanjem življenjske ravni prebivalstva.«

Dosedanja praksa pri izvajanju določil celotne zakonodaje pri borcih je pokazala, da so v njej tudi pomanjkljivosti in nejasnosti. In če bo v prihodnje prišlo do izvedbe predlogov o skupnem zakonu o borcih NOV, potem bo treba v njem predvsem odstraniti vse pomanjkljivosti. Temeljni smoter novega zakona pa bo moral biti prav v tem, da bo, ob upoštevanju sklepov CK ZKJ o aktualnih problemih borcev NOV, zagotovil izboljšanje stanja tistih udeležencev NOV, ki so v teh sklepih še posebej omenjeni. V. M.

Zborovanje borcev Prešernove brigade. — Minulo nedeljo popoldne so se pri šempetrskem gradu pod Šmarjetno goro zbrali borci nekdanje Prešernove brigade. Na proslavo so prišli številni prebivalci Kranja in drugih krajev Gorenjske. Zbrane borce je obiskal tudi tovariš Franc Leskošek-Luka, ki je sprejel raport od nekdanjega komandanta brigade tovariša Rudolfa Hribernika-Svaruna. Na slavnosti so borcem in sorodnikom padlih borcev podelili knjigo o Prešernovi brigadi.

Poziv na arabski vrh. — Sudanski premier Mahgoub je pozval arabske države, naj se udeležijo konference zunanjih ministrov v Kartumu. V Kartumu domnevajo, da se bodo konference udeležile vse arabske države. Bržkone se bo pričela 10. avgusta. Arabska ministrska konferenca naj bi utrla pot za konferenco najvišjih predstavnikov arabskih držav.

Plenum CK KP Grčije. — Plenum centralnega komiteja komunistične partije Grčije je pozval vse politične sile v državi, naj se združijo za boj proti pučistom. Plenum je obtožil tajne službe ZDA in NATO, da poskušajo razbiti in zadušiti močno demokratično gibanje za oživitve grške družbe ter podrediti grško ljudstvo, da bi ga lahko izkoriščali tuji monopoli.

Novi proračun ZAR. — Egiptovska vlada je sprejela nov proračun za leto 1966-67. Z mnogimi gospodarskimi ukrepi nameravajo doseči ravnotežje v narodnem gospodarstvu, ki ima zaradi izraelske agresije precej manj dohodkov; novi proračun predvideva večje stroške za utrditev narodne obrambe. ZAR je zdaj prikrajšana samo zaradi Sueškega prekopa tudi do 150 milijonov funtov na leto.

Obletnica potresa v Skopju. — Minila so štiri leta, odkar je katastrofalni potres v Skopju terjal 1070 življenj in docela porušil razvijajoče se mesto. Prebivalci glavnega mesta Makedonije so se tudi letos spomnili iskrene pomoči, ki je prišla iz vse države in iz tujine. Za obnovo mesta je bilo doslej porabljenih nad 250 milijard starih dinarjev.

Huda potresa v Turčiji. — Kraje okrog turškega mesta Adapazari je opustošil hud potres, ki je po približnih ocenah terjal preko sto smrtnih žrtev. Nekaj dni zatem je hud potres prizadel tudi vzhodno Anatolijo in do tal porušil več vasi. Le 7 vasi od 70 prizadetih ima zveze z zunanjim svetom. Tudi v Anatoliji je preko sto mrtvih. O hudem potresu poročajo tudi iz Caracasa, glavnega mesta Venezuele.

V žarišču dogodkov

De Gaulle je obiskal Kanado. — Francoski predsednik je obiskal Quebec, kjer je govoril predstavnikom francoske narodne skupnosti. Njegov govor se je precej ujema s težnjami tistih, ki se potojujejo za odcepitve francoske Kanade. Njegov vzklid »Naj živi svobodni Quebec!« po svetu različno komentirajo, dokler general ne bo o obisku v Kanadi poročal v parlamentu.

Rasni nemiri v ZDA. — Središče ameriške avtomobilske industrije Detroit je porušeno, kot da bi ga napadli najtežji bombniki. Vojska in policija, oborožena tudi s tanki in helikopterji, se bori s črnimi prebivalstvom, ki se je uprlo. Doslej je padlo 37 ljudi; škoda je za milijardo dolarjev. Val uporov črnega prebivalstva se širi tudi po drugih ameriških mestih.

Poročilo o dejavnosti kolumbijskih gverilcev. — Kolumbijski obrambni minister general Ayerbe je izjavil v narodnem kongresu, da se vojna z gverilci nenehno nadaljuje že 12 mesecev. Vladi se še ni posrečilo zadušiti oboroženega upora, ki ga podpira KP Kolumbije. Oborožene sile kolumbijske revolucije in narodnoosvobodilna armada se borita proti latifundistom in oligarhiji.

Zasedanje romunske skupščine. — Generalni sekretar CK romunske KP Nicolae Ceausescu je na prvem letošnjem rednem zasedanju romunske velike skupščine obrazložil romunsko stališče do arabsko-izraelskega spopada. Omenil je tudi razlog, zaradi katerega Romunija ni podpisala moskovske izjave. Ne da bi omenil agresorja, je dejal, da je bila Romunija vedno prijateljica arabskih narodov.

Nova regionalna organizacija za JV Azijo? — V Bangkoku se bodo sešli predstavniki Indonezije, Malezije, Singapurja in Tajske in podrobno preučili možnosti za ustanovitev nove regionalne organizacije za jugovzhodno Azijo. Naloga nove organizacije brez tendenc po vojaškem sodelovanju bi bila izboljševati kulturne in gospodarske stike med državami tega področja.

Odpor proti izraelskim oblastem. — Arabci se na ozemljih, ki so jih okupirale izraelske čete, čedalje bolj upirajo osvajalcem in nočejo sodelovati z njimi. V Damasku so ustanovili tajno združenje, katerega naloga je organizirati ljudski odpor. Nekaj vasi je celo opozorilo izraelske oblasti, da ne bodo odgovarjale za varnost Izraelcev.

Spet spopadi v Hongkongu. — V ponovnih nemirih v britanskem Hongkongu je bila ena oseba ubita, 13 pa ranjenih. Skupine demonstrantov so prevrčale in zažigale avtomobile. Medtem Hongkongu spet grozi pomanjkanje hrane, ker vlaki iz Kitajske niso pripeljali. Pravijo, da v sosednjem Kantonu na Kitajskem divjajo hudi boji med nasprotniki in pristaši Mao Ce Tunga.

Nejasen položaj v Nigeriji. — Spricho nasprotujočih si izjav zvezne lagske vlade in režima v odcepljeni pokrajini Biafri je dokaj nejasno, kakšen je položaj v tej afriški državi, v kateri divja državljanska vojna. Zvezna vlada trdi, da so njene čete zavzele pristanišče Boni; Enugu, glavno mesto Biafre, to zanika. Vladne čete še naprej prodirajo v notranjost Biafre.

Grčija: opozicija proti vojaškemu režimu. — V Grčiji se bolj in bolj krepi opozicija proti vojaškemu režimu, katere neposredno po vojaškem udaru praktično ni bilo. Proti vojaški vladi sedaj deluje več tajnih organizacij, ki z letaki in drugimi publikacijami objavljajo svoja stališča. Te organizacije so delno pod vplivom KP in odprte vsem borcem proti fašizmu.

Katastrofa letalonosilke »Forrestal«. — Na ameriški letalonosilki »Forrestal«, zasidrani v Tonkinskem zalivu, je eksplodiralo letalo. Požar je uničil 29 letal in terjal 71 smrtnih žrtev med vojniki in oficirji; 112 vojakov pogrešajo. »Forrestal« je ena od treh letalonosilk, vključenih v letalske napade na Vietnam.

ŽIVLJENJE IN DELO NAŠIH ORGANIZACIJ

Spominski kamen na Pesku

Ob dnevu vstaje slovenskega naroda je bilo na Pohorju veliko partizansko slavlje, ki se ga je udeležilo mnogo preživelih borcev, ki so se v času revolucije borili za svobodo svoje domovine in svojega naroda v teh pohorskih gozdovih in od tod prizadejali sovražniku hude izgube v raznih spopadih ter v raznih diverzantskih akcijah. Tako so v teh dneh zopet oživele nekdanje pohorske steze, prepojene s krvjo slovenskih domoljubov.

Nekaj mesecev po tragičnem

koncu Pohorskega bataljona so na partizanskem Pohorju ustanovili II. pohorski odred in sicer 4. novembra 1943. leta na Pesku. Tu so na letošnji dan vstaje odkrili spominsko ploščo, posvečeno padlim za svobodo.

Ob tej priliki je predsednik občinske skupščine Slovenska Bistrica Mirko Kolenko čestital vsem preživelim borcem ter dodal odrediti tudi domobil, ki ga je v imenu vseh borcev prevzel Franta Komel, takratni komisar odreda.

Mnogi borci pa so odšli tudi

ZA PRAZNIK VSTAJE

Praznik vstaje slovenskega naroda proti okupatorju je skupina bivših internirancev iz koncentracijskega taborišča Flossenbura izkoristila za razgovore o dosedanjem delu komiteja tega taborišča. Na sejo komiteja v Ratech-Planici so prišli tovariši iz Kranja, Ljubljane, Tolmina, Blejske Dobrave in Ratech, tako da so bili odsotni le tovariši iz Maribora.

Pregledali in ocenili smo dosedanje dela komiteja pri zbiranju in dopolnjevanju evidence naših ljudi, ki so bili pobiti med evakuacijo ali pa so umrli v taborišču. Ugotovili smo, da gre delo počasneje, kot smo predvidevali, vendar je bilo v zadnjih mesecih le opravljeno precejšnje delo. Vsem nekdanjim internirancem Flossenbura in onim, ki

so bili v podružnicah tega taborišča, smo poslali seznam, da ga po svojih spominih dopolnijo. Tako je komitej dobil slike z velikim številom tistih internirancev, ki jih ni imel v evidenci. Mnogi, ki so seznani prejšnji, so se odzvali in poslali dopolnitve in tako je sedaj slika popolnoma drugačna, kot pa je bila pred kratkim. Ugotovili smo, da niso pokazala nekatera občinska združenja borcev NOV na Primorskem nobenega razumevanja, da bi nam pomagala pri iskanju ljudi z njihovega področja. Le posameznikom gre priznanje, da smo prišli korak naprej. Tak primer je za vas

Tabor pri Dornberku, kjer je bilo kar 10 vaščanov v Flossenbura in od teh so bili trije ustreljeni med evakuacijo.

Iz češke brošure, ki jo je imel s seboj tov. Zdenko Lavička, smo ugotovili, da je sio v nekaj skupinah leta 1944 iz Flossenbura v podružnico Leitmeritz okoli 500 Slovencev. V tej brošuri so opisani številni in po dnevih ter tudi narodnosti transporti, ki so dospeli v podružnico Leitmeritz. Omenjen je tudi primer, ko je prišel kot edini neki Slovenec.

Tovaris Lavička se je obvezal, da naveže stike z nekimi Nemcem v Eggerju, ki ima menda kartoteko taborišča Flossenbura in ga naprosi, da nam pošlje imena naših rojakov, ali pa da se z njim dogovori, da ga nekdo obišče. To bi bil zelo dragocenen dokaz.

Omenili smo se tudi o organizaciji srečanja vseh internirancev Flossenbura, ki bo 30. septembra v Ljubljani. Naproseni bodo vsi, da do tedaj napišejo nekaj svojih spominov in doživljanj v tem taborišču, kar nam bo služilo za izdajo vsej skupini brošure o taborišču, kjer je pustilo svoje življenje 1730 naših jugoslovanskih rojakov.

Zvečer smo se zadovoljni razhajali, prepričani, da smo opravili koristno delo za združevanje tovarišev iz koncentracijskega taborišča, ki si svet v javnosti ni tako znano. Imajo pa ga Amerikanci zabeleženo kot eno najtežjih po življenjskih razmerah in mučenju. S. S.

31. julij — praznik Loškega potoka

Včeraj so praznovali v Loškem potoku krajevni praznik. Na ta dan leta 1942 so Italijani

požgali vas Travnik. Pogorelo je 105 hiš z gospodarskimi poslopji vred. V dneh 30. in 31. julija 1942 so Italijani ubili v kraju Sodol 15 domačinov, fantov in mož, v gozdovih in lazih nad Loškim potokom še deset ljudi, od tega štiri učitelje, v partizanski bolnišnici Ogenci, ki se je nahajala v podzemeljski jami, pa je zaradi italijanske ofenzive moralo umreti 15 borcev.

To je nekaj skopih podatkov o tragediji tistih dni, ki je najhujše prizadela prebivalce Travnika, partizanske vasi od vsega začetka oboroženega upora. V NOV je padlo 65 prebivalcev Travnika, to je več kot v vseh ostalih vaseh Loškega potoka. Zaradi izdajalskega delovanja duhovščine v tem kraju je bil iz nekaterih vasi Loškega potoka — izjema je bil Travnik — del fantov in mož v službi okupatorjev in so z njim žalostno končali.

Od končane vojne je preteklo že 22 let in čas je deloma zacelil rane. Travnik je na novo

zgrajen. Tu je zrasla lesnopredelovalna industrija. Imajo IN-LESOV obrat »Smreka«, ki daje kruh številnim Potočanom. Kljub temu pa si morajo Potočani, posebno pa mladi iskati kruh tudi v drugih krajih. Zemlja je tu skopa in slabo rodi. Zelo pomembna gospodarska panoga je gozdarstvo. Vseh prebivalcev živi tu nad 1.800.

Krajevna organizacija Zveze borcev v Loškem potoku je delavna in skrbi za svoje člane.

Novice iz Gornje Radgone

Na gradu v Gornji Radgoni so zaključili taborjenje mladinci predvojske vzgoje iz vse občine. V času bivanja na gradu so se urili z orožjem in se seznanili z aktualnimi vprašanji v občini. Občinski komitej ZMS Gornja Radgona je ob koncu taborjenja sprejel v svoje vrste vse doslej še nevpisane mladince.

V Avstriji so letos iz gornjeradgonske občine zaposlenih 171 delavcev, med njimi je tudi nekaj udeležencev NOV in drugih sodelavcev naprednega gibanja pred in med NOV. Marsikdo se vprašuje, zakaj hodijo udeleženci NOV na sezonsko delo na tuje. Mnogo borcev iz naše kotline hodi v Avstrijo tudi na daljnarsko delo.

V občini Gornja Radgona sedaj uživa dodatek za borce 19 udeležencev NOV iz pred 9. 9. 1943; zaposleni so v sedmih delovnih organizacijah. F. K.

Vojaki in dijaki

Na večer pred praznikom vstaje je bila pred sobosko gimnazijo slavna prireditev, na kateri so sodelovali dijaki in vojniki JLA ter godba na pihala DPD Svoboda pod vodstvom dirigenta Gričca. O programu praznika je govoril predsednik združenja borcev Pavle Jezeršek. Skupina 59 borcev iz Murske Sobote na je obiskala prizorišče poslednje bitke Pohorskega bataljona. J. J.

Borcem v spomin v Šempetru

V Šempetru pri Novi Gorici so na dan vstaje slovenskega naroda odkrili spominsko ploščo 39 borcem NOV in 9 žrtvam fašističnega nasilja. Plošča je vgrajena v zid pri vstopu osnovne šole Ivana Roba v Šempetru. Ob odkritju plošče je govoril Leopold Kotar, ki je orisal borbeno pot šempetrskega prebivalstva, v kulturnem programu pa so sodelovali goriški okiet, godba na pihala iz Nove Gorice, recitatorji in drugi. Domače združenje borcev je svojim padlim priredilo lep sprejem.

Ob tabornem ognju

menik, odkaklja po pesku in spet zleti... Na granitnem podstavku ležita dva stara venca. Skušam prebrati napise na njih in izgubila. Svežega venca pa ni, še rože ne...

Okrog pol dvanajstih sem se vračal po isti poti. Sončna pripeka me je gnala v senco, pa sem zavil h gozdičku ob Gramozni jami. Zdal je bil bronasti talec ves v bleščavi sonca, upornost njegovega duha in telesa je bila še bolj očitna. Na granitnem podstavku sta klavarno ležala dva stara venca...

Iznenada je pesek na poti k talcu zaškrtal. Prišli so trije s kolesi. Oče, mati in sinček... Tiho so se ustavili pred spomenikom. Mati je nekaj pripovedovala fantku, ki je zvedavo, malce plašno ogledoval bronastega moža v smrtne boju. Iz torbice je vzela dve beli sveči, ju prižgala in postavila k vnožju spomenika. Potem so se pogovarjali. Njihove besede so se zlivale s tišino poletnega dne. Nisem jih razumel, a sem vedel, da so bogatejšje od marsikaterega pompozna govora na proslavah.

Ob pogledu nanje mi je mučna tišina v sončni sopolari postalala lažja. Misel se mi je sama od sebe takole zaokrožila:

Odbori organizacij so na dan vstaje pozabili na ta košček zemlje sredi ljubljanskega polja, kjer so pred 25 leti padli pod streli sovražnikovih pušk slovenski puntarji, naši najboljši. Niso pa pozabili na ta sveti kraj ljudi, navadni ljudje, ki se vozijo po cestah s kolesi. Glavno je, da niso pozabili ljudi!

Ko so odšli, je bilo pri spomeniku spet vse tiho, le ptice so žrgolele na drevesih ob robu jame. Plamenčka sveč sta nekaj časa trepetala, potem pa sta se raztegnili in razštrila, da se njun beli svet zliž v bleščavo sonca.

F. S.

Na letošnji dan vstaje slovenskega naroda me je vodila pot mimo Gramozne jame. Bilo je okrog desetih dopoldne. Nad ljubljanskim poljem je bilo razpeto sinje nebo z vročim poletnim soncem. Listi na drevju so se komaj zganili in zatrepetali. Vse naokrog je ležala težka tišina, ki jo je motil le odmev brnenja avtomobilov na Titovi cesti.

V Gramozni jami je bilo še tiše. Spomenik talca se je rahlo lesketal v soncu, da so bile mišice na njegovih rokah in životu še bolj izrazite. Tako se napno mišice človeku v smrtne boju, ko mu življenje že odteka v večnost, duha pa se upira, kljubuje, se oklepa življenja do zadnjega diha...

Tako so leta 1942 umirali na tem mestu borci za svobodo, naši bratje in sestre, tovariši in tovarišice.

Tako je 2. junija 1942 padel pod sovražnikovimi streli Aleš Stanovnik, član mestnega odbora OF za Ljubljano.

Tako je 13. junija 1942 umrla Dušan Podgornik, član glavnega poveljstva slovenskih partizanskih čet.

Dve sveči za talce

Nesteto jih je tako umrlo na tem mestu in širom po slovenski zemlji. Njihova imena so vkana z neizbrisnimi črkami v tisto veliko besedo, ki jo včasih preveč mlačno izgovarjamo, v besedo VSTAJA. Bili so seme, ki je bogato rodilo.

Ali ni minilo od takrat že petindvajset let, četrto stoletje? In danes je dan vstaje...

V Gramozni jami pa je vse tiho, nihče se ni ob dnevu vstaje spomnil nanje, ki so namočili ta košček zemlje s srčno krvjo. Le ptiček kdaj pa kdaj prileti z drevesa na obrobju, sede na spo-

Oranžada

ora je izdelana iz naravnega oranžnega koncentrata

PRAVILNO
OHLAJENA
PRIJETNO
OSVEZI

talis VINAG

SODOBNA OBRAMBNA VZGOJA IN LJUDSKA ZAŠČITA

LETALO ZA 350 POTNIKOV

Dolžina	93,3 m
Širina (30°)	53,1 m
Širina (72°)	32,2 m
Površina	836 m ²
Višina	14,6 m
Največja teža	307 t
Potnikov	250 do 350
Doseg s 313 potniki	6400 km
Hitrost	2900 km/u
Višina poleta	19.500 m

s hitrostjo 2900 kilometrov na uro, bodo krila nagnjena proti trupu za 72° in takrat bo premer čez krila znašal le nekaj čez 32 metrov. Pri malih hitrostih bo nagib kril od počezne osi imel le 32°, širina letala pa bo v tem primeru znašala približno 53 metrov. Razen tega bo 85 odstotkov celotne površine kril

»Boeing 2707« povzroča na letališču manj hrupa kot pa druga letala.

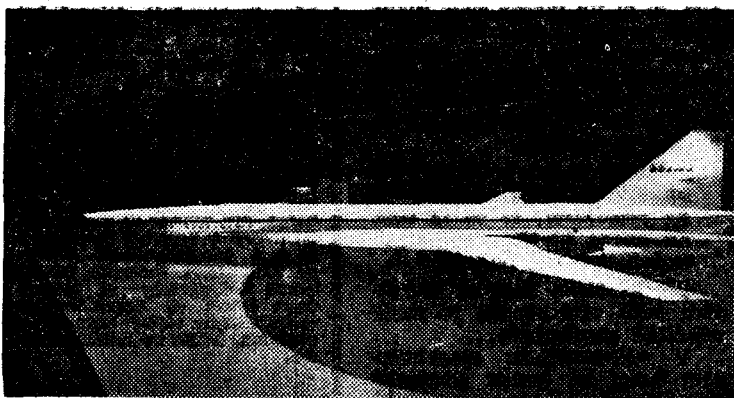
Konstruktorji so posebno skrb posvetili materialu, iz katerega bo novo letalo napravljeno. Največ delov bo iz titanove zlitine, ki jo sestavljajo titan (90 odstotkov), aluminij (6 odstotkov) in vanadij (4 odstotke). Letalo bo imelo zelo močno spodnje ogrodje. Na spodnjih nosilcih bosta po dve nogi, vsaka noga pa bo imela štiri kolesa.

Veliko pozornost so konstruktorji letala »Boeing 2707« posvetili udobju potnikov. Sedeži so postavljeni tako, da potniki ne bodo občutili nobenih tresljajev. Med poletom bodo prek ravnne televizije opazovali vse, kar se bo dogajalo v pilotski kabini, videli pa bodo tudi premike kril. Pri vzletu in pristanku pa bodo imeli nad vzletiščem in letališčem enak pregled kot pilot.

Razsvetljava v prostoru, namenjenem za potnike, bo moč spreminjati ne samo po intenzivnosti, temveč tudi glede na barvo svetlobe. Letalo bo imelo štiri izhode. Potniki bodo stopali v letalo po klasičnih stopnicah, v primerih nujnosti pa izstopali po gumijastih rampah, napravljenih z zrakom.

Od 1963. leta, ko je ameriško letalsko podjetje začelo pripravljati to letalo, so samo za pripravljalna dela potrošili več kot petnajst milijonov dolarjev. Če pa upoštevamo še kredite, ki jih je odobrila v te namene ameriška vlada, potem skupni dosedanj stroški znašajo že kakih 35 milijonov dolarjev.

Boeing meni, da bo prototip tega letala končan v dveh letih in da bodo »Boeing 2707« lahko vključili v letalski promet že sredi 1970. leta.

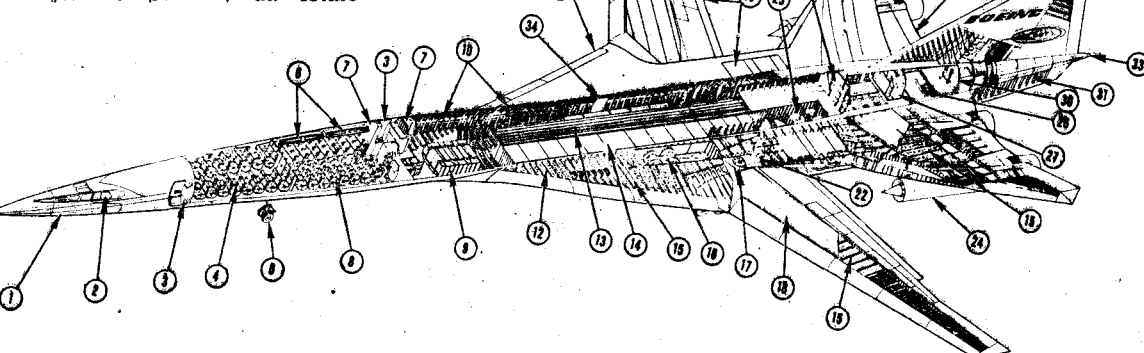

Ameriško podjetje Boeing že dlje časa pripravlja novo potniško letalo, ki bo večje in boljše od drugih. Uradna oznaka tega veleletala je »Boeing 2707«. V njem bo prostora za 277 potnikov — če bo imelo razen turističnega še prvi razred — oziroma 350 potnikov pri gostejši razporeditvi sedežev. Letalo pa bo s hitrostjo 2897 kilometrov na uro.

Za vzlet bo orjaškemu letalu »Boeing 2707« zadoščala hitrost 300 kilometrov na uro in 2300 metrov dolgo vzletišče, medtem ko bo pristajalo s hitrostjo 250 kilometrov na uro na vsaj 1950 metrov dolgi stezi.

Razlike med hitrostjo letala ob običajni vožnji in med hitrostmi pri vzletanju in pristajanju so ogromne. Možne pa so zato, ker ima letalo pomična krila. Ko bo »Boeing 2707« letel

gibljivih, zaradi česar letalo lahko pristaja in se dviga na krajših stezah kot sicer, pa tudi motor ni nujno koristiti s polno močjo. To pomeni, da letalo

1 — gibljivi nos; 2 — pilot-ska kabina; 3 — vhod; 4 — sedeži 1. razreda (po štirje v vsaki

vrsti); 5 — sprednje kolesje; 6 — transporter za prtljago; 7 — kuhinja; 8 — sedeži v turistič-

nem razredu (po šest v vsaki vrsti); 9 — skladišča za tovor pod podom; 10 — ogrodje trupa; 11 — gibljiva prednja krila; 12 — krilno ogrodje; 13 — ogrodje pod podom; 14 — hermetični pod; 15 — rezervoarji za gorivo; 16 — ležišče glavnega kolesja; 17 — krilni tečaji; 18 — krilo ob nagibu 30° od počezne osi; 19 — krila; 20 — deli krila; 21 — loputice; 22 — vinta za premikanje krila; 23 — ohišje glavnega kolesja; 24 — reakcijski motorji; 25 — stena pri shrambi za prtljago; 26 — odprtina za prtljago; 27 — oddelek za prtljago; 28 — zadnje navpično krilce; 29 — spodnji del zadnjega krila; 30 — neprodušna stena; 31 — zadnji trebušni del; 32 — zadnji odvod; 33 — končna točka letala; 34 — zasilen izhod.

Presenetljive novosti v sovjetskem letalstvu

Ob dnevu letalstva Sovjetske zveze je bila na letališču Domodedovo pri Moskvi parada, na kateri so pokazali najnovejšo dosežke sovjetske letalske tehnike. Prireditve se je začela, ko je nenadoma priletelo okrog 100

lišče tisoč padalcev, 18 težkih tankov, 3 lažje in 4 težje balistične taktične rakete, 60 tovornjakov, 18 težkih topov, letalski topovi in drugo orožje. Vse to je pripeljalo 39 transportnih letal, nekaj helikopterjev in tri

potnikov, ki lahko vzleti z vsake jase. Vsa letala, ki so jih prikazali na paradi, letijo na višini 30.000 metrov. Poveljnik sovjetskega letalstva je zapisal, da snujejo nadzvočno letalo, ki bo letelo 5 do 8-krat hitreje od

Radost OSVEŽUJE IN ZDRAVI

letal, iz katerih je skočilo 1200 padalcev in iz katerih so izkrcali lahke tanke, topove in oklepna vozila. Čez pol ure so padalci že korakali mimo tribune, kjer so bili najvišji predstavniki sovjetske partije in vlade.

Pred kolono padalcev so vozili kompletne naprave za izstreljevanje raket, ki so jih izkrcali iz ogromnih transportnih letal tipa »Antej«. Gledalci so videli različna vojaška letala, ki so jih v zadnjih letih zgradili znani konstruktorji Mikojan, Suhoj, Topoljev, Berjev in drugi.

Največjo pozornost je vzbudilo reaktivno letalo, ki vzleti navpično. Pri vzletu obrne motorje proti zemlji in tako ustvari potisno silo, ki ga dvigne 50 in več metrov. Na tej višini vključijo glavne motorje, s katerimi doseže nadzvočno hitrost. To letalo se je na paradi na letališču dvignilo in obkroževalo v višini 50 metrov nad zemljo. Potem je z veliko hitrostjo obkrožilo letališče in se zaustavilo na istem mestu.

Na paradi so pokazali tudi posebni letali z zlojživimi krili. Pri majhnih hitrostih ta letala krila razširijo, pri dvakratni hitrosti zvoka pa jih povsem zožijo, tako da imajo linijo raket. Letala morejo zato poletati in pristajati na ozkih stezah. Konstruktor letala Artjom Mikojan je izjavil, da je bilo prvo letalo te vrste izdelano v Sovjetski zvezi. Tudi več lovcev in lovcev bombnikov z dodatnimi reaktivnimi motorji, ki pospešijo vzlet, so prikazali na paradi. Tri nova lovka letala dosežejo hitrost več kot 3000 kilometrov na uro.

Sovjetski javnosti so prvič pokazali let medcelinskega strateškega bombnika, ki ostane v zraku dlje kot 24 ur, doseže vse točke na zemeljski obli in napada z raketami zrak-zemlja z atomskimi glavami cilje na tleh, v zraku in pod vodo.

Zračni desant je napravil na gledalce nepopisen vtis. V 15 minutah se je spustilo na leta-

orjaška transportna letala AN-22. To letalo je svetovni rekord, saj ponese 80 ton ali 750 vojakov.

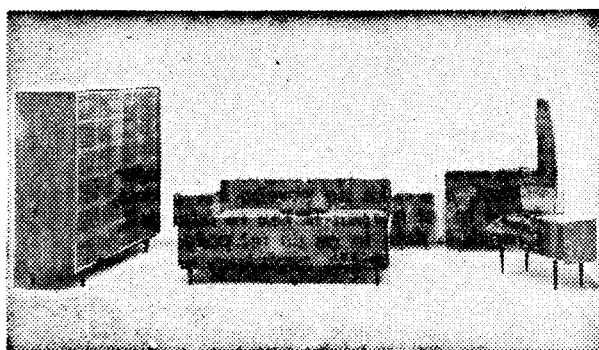
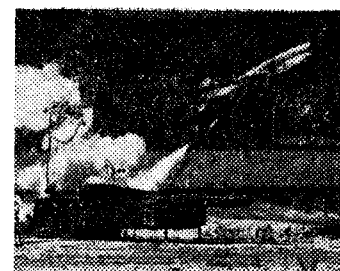
V civilnem letalstvu je novost IL-62, ki bo kmalu letel na rednih progah. V njem je prostora za 160 potnikov in leti brez pristanka od Moskve do Tokia. Novost je tudi reaktivec za 40

zvoka in bo seglo tudi v vesolje.

RAKETE-TARČE

Na silki desno vidimo prvo verzijo rakete »firebee«, ki jo usmerjajo po radiu in jo po opravljeni nalogi spet lahko pokličejo nazaj. Raketo uporabljajo kot tarčo za preizkušanje raket »zemlja-zrak« tipa »redeye«. V zadnjih letih so za potrebe ameriške vojske izdelali več kot tri tisoč raket »firebee«. Pripravljajo novo verzijo te rakete (»firebee 2«). Prototip bodo izdelali še letos. »Firebee 2« bo letela z nadzvočno hitrostjo,

dvignila pa se bo lahko 1000 kilometrov visoko.

Spalnica Ideal 4/D

- Slovenijales, Ljubljana
- Lesnina, Ljubljana
- NA-MA, Ljubljana
- Murka, Lesce pri Bledu
- Merkur, Maribor

In ostalih trgovinah s pohištvo po Jugoslaviji

Podjetje izdeluje tudi za zahtevni zahodni inozemski trg

Ob 20. obletnici obstoja in uspešnega delovanja podjetja iskrene čestitke

KRASOPREMA DUTOVLJE

telefon 74-816

izdeluje spalnice Tip 4/D, 5/D in kombinirane omare »Breda«

Zahtevajte pohištvo Krasopreme Dutovlje v vseh poslovalnicah s pohištvo:

MIHA NOVLJAN:

Iz ranjenčevih spominov

(Nadaljevanje)

Ugibali smo, kdaj spet pridejo po nas, pa nihče ni ničesar vedel, razen morda tistih, ki niso hoteli o tem govoriti. Hrana bi bila za zdrave ljudi še kar dobra, toda jaz bi rad le pil in pil. Včasih so mi dali malo mleka. Bolečine so mi naraščale, obvez pa ni bilo, dnevi so se vlekli kot neskončnost. Vse povsod so ležali odpadki, bilo je vroče in mrčes nas je pričel napadati. Tretji dan nas je prišel pogledat dr. Lavrič. Ustavljal se je ob meni in mi svetoval, naj bolj junaško premagam bolečine, ker bom drugače ob nogo ali ob življenje. Kljub temu je določil, naj me odpeljejo v prvi skupini. V tej skupini je bil tudi neki Rus, ranjen v nogo, zelo vesel in živahen fant.

V neki bližnji vasi je bila intendenca glavnega štaba. Nekdo sem na cesti zagledal tovariša Turnherja. Prosil sem nekoga, naj ga pokliče. Takoj je prišel k meni in se začudil, kako sem se spremenil. Nekdo je bil moj učitelj in je bil najbrž vesel snidenja. Laže je bilo tudi meni, ker sem mu potožil nad mojim stanjem. Tovariš Turnher je bil tudi tisti, ki me je organiziral v OF v začetku okupacije.

Čez nekaj dni je šla mimo Gubčeva brigada. Med borci sem srečal rojaka Draga Fabjana. Poskušal sem od njega kaj zvedeti o usodi moje družine, pa ni vedel nič...

Ves čas, odkar sem bil ranjen, sem ležal na hrbtu, zato se mi je tam vse vnelo. Zdelo se mi je, kot bi me pikale čebele. Dobili smo iz bolnišnice zavojce in prevezovali so nas vsake štiri dni. Nekdo se mi je zazdelo, da pod ovojci nekaj gomazi. In res, ko so me previjali, sem zapazil, kako gomazijo po rani črvi. Poleg bolečin sem začutil tudi žalost, češ, pri živem telesu me jedo črvi. Zazlel sem si spet smrti, da bi me črvi vsaj ne jedli živga, ampak mrtvega. Toda črve so mi očistili in bilo je bolje. Zdravnik je tudi ukazal, da me morajo ponoči odnesti v hišo, ne pa puščati zunaj na nosilih. Tako sem se zvečer znašel v majhni kašči, kjer je bilo prostora za dve postelji. Zjutraj pa so me odnesli spet ven in položili v neko senco. Podnevi so me zabavali tovariši, ki so lahko hodili. Ti so uganjali razne šale. Najbolj nabrit je bil tisti Rus, ki je bil doma nekje s Kavkaza.

Približno teden dni smo že bili v vasi, ko zaslišimo nekega večera v daljavi močno streljanje. Kmalu sem se pripeljal na motorju kurir in takoj je bil alarm. Laže ranjene so poslali iz vasi, nas pa znosili v neko hišo brez oken in vrat na koncu vasi. Bolničarji so nam govorili, da nas bodo znosili od tam v hosto, če se bo približal sovražnik. Drugi dan okoli poldneva pa smo zvedeli, da so naše Nemce in domobrance odbili.

Še vedno nas je čakalo nad sto in postajali smo nestrpni. K nam je včasih prišel Božidar Jakac in se pogovarjal z nami, nas fotografiral in prebral časopise. Zaradi razgledanosti in slovesa, pa tudi dobrih odnosov z nami smo ga zelo spoštovali.

Meni se je stanje spet poslabšalo. Dobil sem črevesni katar, rana se še vedno ni celila. Maks mi je izmeril vročino in odšel po zdravnika. Čez nekaj ur je prišel zdravnik in odredil, naj me takoj odpeljejo nazaj v bolnico, ker nastopa zastrupitev in nimajo pripomočkov, da bi me zdravili. Drugače bodo morali odrezati nogo ali pa celo umrem. Takoj so mene in še nekega tovariša naložili na voz in naju odpeljali. Zgrozil sem se ob misli, kako me bodo spet vozili po tisti poti. Prosil sem Maksa, naj mi tajno da morfijs. Dokler smo se vozili po cesti, je še kar šlo, ko pa smo zavili na stransko pot, je bilo jo. Spet me je premetavalo. Glavo sem pokrili s strgano odejo in se vdajal žalostnim mislim. Potem so me spet nosili in znašel sem se v bolnišnici »Vinica«. Ko so me prinesli, je bila že tema, prižgali so leščerbo. Zdravnik je bil mlad človek, doma nekje s Primorskega. Dal mi je nekaj za lajšanje bolečin in rekel, da druga ne more, ker je slaba luč.

V tem sem v sobi spoznal Franca Hauptmana, ki je bil moj najbližji rojak. Ležal sem zraven njega, ker je bila tam postelja slučajno prazna. Noč sem prebil v polnu, zjutraj pa so me takoj položili na operacijsko mizo. Nisem bil še omamljen, ko je že zdravnik začel brskati po ranah. Zbudil sem se nekoliko po dveh urah, čutil sem hudo slabost. Bolničarkam sem odgovarjal z jezo, prosil vode, dobil pa čaj, ki sem ga takoj izbruhal. Potem bi silno rad pojedel nekaj kislega, pa nisem dobil. Nekako čez dve uri pa smo zvedeli, da gre proti nam ofenziva in začeli so nositi nepokretne ranjence v skrilališče. To je šlo počasi, bunker je bil približno kilometer daleč in so zanj vedeli le voditelji. Nosili so nas bolničarji in nas spuščali kar z nosili vred v neko jamo. Tam so nas drugi urejali. Slišalo se je vsevprek stokanje, češ, daj mi vode, izpel si mi na nogo in podobno. Jaz sem bil menda tretji od vhoda. Ko ni bilo več prostora, so za nami spustili še nekaj škafov s hrano in ukazali, naj bomo tiho. Devetnajst nas je bilo v jami z dvema bolničarkama. Vse skupaj se mi je zdelo podobno peku, kakršnega so nam nekoč slikali, saj sta pri vratih goreli dve sveči in metali medlo svetlobo po stenah in ljudeh.

Približno 30 ur smo bili pod zemljo, meni pa se je zdelo, da smo že 30 dni. Potem so prišli bolničarji in odprli pokrov. Ven je kot iz gnojnice jame vdri zasmrjen zrak. Povedali so nam, da je nevarnost mimo in da nas bodo spet znosili v bolnišnico. Obljubljali so nam, da nas bodo prevezali, tiste pa, ki so določeni za prevoz, pa poslali z vozniki nazaj v Srednjo vas. Tako se je tudi zgodilo. Tako sem se spet znašel na tisti poti, vozili smo se trije v košu.

Z menoj se je vozil Franc Hauptman, ki je bil veliko večje postave kot jaz. V košu se je nekoliko skrčil, premetavalo naju je in družno sva klela. Okoli polnoči smo bili v Srednji vasi. Tam sem našel še veliko znanih ranjencev. Ker nas je bilo mnogo, so nas razložili kar v veži neke opuščene hiše. Tudi večerjo smo dobili, nekakšno omako, ki mi spet ni šla v slast.

Nismo se pospali, danilo se je že, ko so končno le pripeljali avtomobil in odpeljali nekaj ranjencev. Podnevi sem srečal več znančev, med njimi tudi Plankarjevo Pepco, mojo daljino sorodnico. Vprašala me je, če imam kaj denarja. Šla je k tajniku okrožja, kjer je bila tudi sama in mi prinesla 600 lig.

Na vrsto za prevoz sem prišel nekako ob dveh popoldne. Naložili so nas na precej dotrajan poltovorni avto. Od nas se je poslovil tovariš Franc Rozman-Stane in nam zaželel srečno pot, potem pa smo se odpeljali. To je bilo 6. avgusta 1944, nekako ob treh popoldne. Šofer je vozil divje, češ da mora priti do desetih zvečer na letališče. Po podu smo ležali na gosto, cesta je bila slaba in spet nas je strahovito premetavalo. Ob ograji sta stala Franc Krese-Coban in še neki oficir. Ki sta menda odgovarjala za prevoz. Jaz sem ležal in skozi špranjo videl neko mesto. Zvedel sem, da smo v Črnomlju. Ljudje so nam dajali zganje, ker se mi je zelo prileglo. Nato smo se odpeljali dalje proti Brodu na Kolpi. Brod je pravkar pripeljal lep osební avto. V njem je bil lep mlad oficir. Ko je videl, da smo v tovarnjaku ranjenci, je stopil k nam in nas obdaroval s cigaretami. Zvedeli smo, da je bil ta oficir Titov sin. Naprej smo se vozili po hrvaški strani. Na nekem klancu je šofer ustavil in začel spraševati, kje se gre proti Babnemu polju.

IVAN MIKULIN

Izza kulis fašistične policije

Oficir, ki nas je spremljal, pa se je začel jeziti in mu ugovarjati. Mahal mu je s papirji pred obrazom, sprla sta se in med njima je prišlo pred nami vsemi do ostrih besed. Nazadnje je Scotti dejal, da je v Bologni on direktor, v Caserti, v policijski šoli pa Paglione in da zato tukaj on ukazuje, če že ukazuje Paglione v Caserti, v šoli. Zato da se tudi požvižga na razpored, ki so ga napravili v šoli glede nas. Temu se nisem čudil, toliko sem že vedel, da ima politična policija v Italiji neomejeno oblast in da lahko zato njen predstavnik tudi glede ljudi, ki so mu potrebni, počne, kar hoče.

Nekaj časa smo se postopali po peronu in prodajali zija, potem pa so po nas, Scottijeve izbranice, prišli s policijskim avtobusom in nas odpeljali v neko prenočišče za policiste. Drugi pa so morali v mesto kar peš. Tako smo lahko spoznali, da smo zdaj nekaj več kot drugi. Scotti nas je izročil dežurnemu in mu ukazal, naj nam da najboljšo sobo in preskrbi dobro večerjo, nato pa je odšel. Dežurni njegovega ukaza ni izpolnil, namesto sob nam je dal nekakšne luknje in z večerjo ni bilo nič. Tolažil nas je, da sob ne bomo potrebovali, ker ne bomo utegnili spati...

Naslednjega dne je prišel k nam neki maresciallo in nas odpeljal na policijo. Uradno smo zvedeli, da so nas izbrali za policijski oddelek. Nato nas je sprejel načelnik političnega oddelka, Pastore, ter nas počastil z dolgo, že običajno pridigo o tem, kako in kaj nam delamo. Iz govora sem spoznal, da je zagrizen fašist. V meni pa so se kuhale drugačne misli. Veselilo me je, da sem prišel k politični policiji, kjer bom fašistom lahko veliko bolj škodoval kot pa bi jim drugje.

Podobni pridigi smo poslušali še pri prefektu in pri poveljniku agentov dr. Pernetitiju, ki je bil doma s Sicilije. Vsi trije govorili so nas močno hvallili in nam obljubljali nebesa na zemlji, le Pernetiti nam je mimogrede zagrozil, da bomo že videli hudiča, če bomo lenarili.

Morda bo koga začudilo, da je bil navadni poveljnik agentov doktor. Moram povedati, da je bilo oseb z doktorskim naslovom v Italiji pri policiji tiste čase veliko. Načelno so bili doktorji vsi komisarji, razen starejših, ki so služili pri policiji že pred prvo svetovno vojno.

Nekaj časa so nas imeli nerazporejene in nam niso dali nobenega dela. Čakali smo le na izredne dogodke, kjer smo nastopali kot nekakšna okrepitev ali rezerva. Šele čez nekaj časa so nas začeli uporabljati za posamezne manj odgovorne naloge.

Tako sem tudi jaz nekaj časa samo prenašal razne dopise in pošto z oddelka na oddelke. Opazil sem, da drugim že zaupajo večje naloge, da torej meni še vedno ne zaupajo. Najbrž so podatki iz šole vseeno vplivali na zaupanje mojih nadrejenih, morda pa so dobili kaj tudi iz Gorice. Večkrat so me spet izzivali s pikirani pripombami na račun mojih rojakov, ki da so sami tolovaji. Jaz pa sem jim vsakokrat zelo previdno odgovoril in jim vrnil mlo za drago, nisem pa nikoli zanikal, da sem Slovenec. Opazil sem tudi, kako je ob meni vedno kak starejši uradnik, ki je bil prej kje v naših krajih. Ti so bili navadno najbolj strupeni in zagrizeni.

Iz skupne sobe, kjer smo čakali na naloge, so me čez nekaj časa poklicali v urad za tuje. Tam sem spet sedel v predsobi in opravljal različne, manj pomembne naloge po domači hiši, predvsem pa sem moral brskati po arhivih za podatki o posameznih tujcih in domačinih. Tudi iz tega sem sklepal, da mi še vedno ne zaupajo in da so me zato obdržali v pisarni, načelnikom pred očmi, ker bi me radi podrobno »preučili«. Mislim sem si: pa dajte, še dolgo boste čakali, končno pa se boste le naveličali...

Drugače pa mi je to delo pozneje mnogo koristilo. Seznanil sem se z načinom, kako policija spravlja podatke v arhiv in kaj vse je mogoče tam najti. Pregledal sem mnogo map s podatki posameznih sumljivih ljudi. V mapah so bile usode tisočev ljudi in v vsaki sem lahko zasledoval potek človekove družinske in tudi osebne tragedije. Navadno se je akt začel za ovadbo, končal pa z razsodbo, ki je pošlala žrtev za dolgo leta v ječo ali internacijo, družino pa obsodila na lakoto in pomanjkanje. Tako sem mimogrede spoznal policijski sistem fašistične kraljevine in v poslušanju večnih pikrih pripomb na račun upornišтва mojih rojakov.

Nekaj mesecev sem tako neutrudno brskal po papirjih, potem pa so me začeli jemati s seboj na nočne patrolje. Spremljal sem tudi razne funkcionarje na važne sestanke, nadzorovali smo knjige gostov po hotelih in iskali osebe, ki jih je policija ali iskala ali samo zasledovala.

Julija 1929 je prišel v Italijo Ante Pavelić, poznejši ustaški poglavar Hrvatske. Kot sem kasneje zvedel, je iz Jugoslavije odšel najprej na Madžarsko, od tam na Dunaj, nato pa k nam v Bologno. Za potovanje v Italijo se je najbrž že na Dunaju dogovoril z italijansko diplomacijo, verjetno je imel s priporočili prste vmes tudi italijanski konzul iz Zagreba.

Seveda, Paveliću kljub priporočilom tudi italijanska policija ni popolnoma zaupala. Hotela je vedeti, kakšen človek je in kaj hoče, ali ne govori eno, dela pa drugo in podobno. Prav tako pa je policija vedela, da mora Pavelić zaradi varnosti dobro zastraziti in da za njegovo varnost osebno odgovarja sam načelnik policije. To je bil obenem tudi dokaz, kako velike upe gradi na Paveliću fašistična Italija.

Najbrž so neke razpravljali, kdo bi bil med policisti najbolj pripraven za varnost Pavelića, pa tudi za to, da bi ga skrivaj nadzorovali. Pri tem so se najbrž spomnili name. Nekega dne so me vprašali, če znam kaj hrvaški. Tega jezika seveda nisem znal, razen kar je enakih ali podobnih besed s slovenskim, toda zlagal sem se, da ga znam, ker sem stilil, za kaj me nameravajo uporabiti. O Paveliću sem namreč že marsikaj bral v časopisih, vedel sem, da skuša razbiti Jugoslavijo in da peklensko sovraži Srbe; tudi med agenti sem že veliko slišal govoriti o njem, zato me je mikalo, da bi še sam kaj več zvedel o njem in ob ugodni priložnosti poročal tistim, ki bi to potrebovali, namreč jugoslovanskim oblastem. Saj je bil Pavelić proti državi, ki smo jo Slovenci imeli za svojo in želeli, da bi bili njeni podaniki...

Nato me je poklical k sebi načelnik urada za tuje pri politični policiji, Pastore, in mi ukazal, naj priskrbim sobo zraven Pavelićeve v penzionu »Felsinea«. Paveliću so tam sobo in vse drugo priskrbeli na ministrstvo za zunanje zadeve v Rimu. Načelnik mi je ukazal, naj poizkušam zvedeti o Paveliću kar največ, posebno še, kdo prihaja k njemu.

Odpotatil sem se v penzion, ki se je šel za enega najboljših v Bologni in so se tam zadrževali predvsem ljudje, ki so imeli dosti pod palcem. Felsinea, po kateri je dobil ta penzion ime, se je imenovala za časa Rimljanov Bologna. Tudi zdaj je bil lastnik penzionar počašen, kar je imel pod svojo streho tako imenitnega gosta, kot je bil Pavelić, in se je kar cedil od vladnosti.

Penzion je stal na Via Milazzo in tja sem šel z zavestjo, da so s policije že uredili z lastnikom, da mi bo na uslugo. Uradno pa sem bil trgovski potnik iz Milana; oborožen sem bil s kupom raznih naročilnic in papirjev. Ko sem se pojavil pri lastniku, je bil ta sprva kar precej brezbržen, ko pa se je spomnil, kaj so mu glede mene naročili na policiji, je kar poskočil. Sam mi je šel kazat sobo, v kateri bom stanoval, pokazal mi je tudi Pavelićev apartma...

Med mojo sobo in Pavelićevim apartmajem so bila lesena, toda zaklenjena vrata. Ogledal sem si zadevo in odšel po sveder; zvrtil sem v vrata luknjo in čakal, oborožen s slovarjem, svinčnikom in papirjem. Za vsak primer, če bi kdo pozorneje pregledoval vrata, sem si pripravil tudi lesen zamašek za luknjo, ki sem ga celo pobarval.

(NADALJEVANJE)

Viktor Korenčan-Polh — sedemdesetletnik

Različne dobe ustvarjajo različne ljudi in različne značaje, tem lepše, tem kremenitejše in toliko bolj izklesane, kolikor hujše so bile težave, s katerimi so se posamezniki v življenju srečevali, in s kolikor večjo odločnostjo so se z njimi spoprijemali ter jim kljubovali.

Samo doba hudega pomanjkanja in trdega dela že v rani mladosti, nato stradanje in trpljenje po raznih frontah in prvi svetovni vojni in zatem dolgoletno razredno izkoriščanje v predaprilski Jugoslaviji ter sodelovanje v razredni borbi, končno pa še štiriletna okupacija in sodelovanje v narodnoosvobodilni vojni — takoj od njenih prvih začetkov pa vse do njenega zmaganega konca so lahko skovali človeka, kakršen je bil in je še vedno VIKTOR KORENČAN-POLH, ki te dni praznuje sedemdesetletnico svojega rojstva.

Rodil se je 28. julija 1891 v Horjulu v družini delavca, v kateri je bilo devet otrok. Ker za vse ni bilo kruha, je moral oditi iz doma, ko je bil star komaj 13 let. Služil je pri kmetu in moral trdo delati, kljub temu pa je bil večkrat lačen kot sit. Sam pravi v svoji biografiji, da je bil tako lačen, da je začel sovražiti svojega gospodarja.

Starega komaj 18 let je takrat avstrijska vojska poklicala k vojakom in ga poslala na fronto. Bil je na ruski in kasneje na soški fronti in je videl ter izkusil gorje, ki ga skoraj ni mogoče opisati. V decembru leta 1917 je bil ranjen, in čeprav je takrat še ni do kraja razumel, se je začel povezovali z uporniki in se je tudi udeležil znanega judenburskega upora. Uporen do vseh izkoriščevalcev delavskega razreda, tlačiteljev in zasluževalcev narodov in netilcev novih vojn je ostal nato skozi vse življenje.

Potem, ko se je po zlomu avstro-ogrske države udeležil še bojev za slovensko Koroško, se je vrnil domov in si ustvaril dom in družino. Toda za delavca se razmere po končani vojni niso prav nič izboljšale, prej poslabšale. Ob težkem delu v tovarni za klet v Ljubljani je komaj preživel sebe, ženo in štiri otroke. Vneto je sodeloval v delavskem gibanju, preučeval ilegalno marksistično literaturo in zbiral okoli sebe delavce za boj z razrednimi izkoriščevalci.

valci. Ker je užival zaupanje med delavci, ga je vodstvo tovarne preganjalo na ta način, da je bil ob vsaki redukciji, ko je primanjkovalo dela, vedno med prvimi, ki so za daljši ali krajši čas ostali brez dela. Toda tovariš Viktor tudi v teh težkih časih ni klonil, temveč se je še tesneje povezal z revolucionarnim delavskim gibanjem. Ker je bil delaven, revolucionaren in vztrajen ter med delavci zelo priljubljen, ga je tovarniška celica KP v mesecu oktobru leta 1940 sprejela v svoje vrste. Od takrat pa vse do danes je ostal zvest idejam revolucije, vedno v prvih vrstah pri delu in v borbi, pripravljen za revolucijo in za koristi delovnih ljudi vsak trenutek žrtvovati tudi svoje življenje.

Kot organiziranega člana KP ga okupacija ni zatekla nepripravljeno. Takoj je začel organizirati ljudi po vaseh in zbirati orožje ter pošiljati prve prostovoljce v partizane. Med prvimi sta odšla v partizane tudi oba njegova sinova in sta v borbi z okupatorjem oba žrtvovala tudi svoje življenje. Jeseni leta 1942 so ga začeli preganjati fašisti in domaći izdajalci. V partizane je odšel tudi sam skupaj z ženo in obema hčerama, ki so jih fašisti in domaći belogardisti hoteli pobiti. Požgali so mu dom, še poprej pa izropali vse, kar je bilo kaj vredno.

V Dolomitskem okraju, ki je postal njegov novi dom, je bil do meseca marca 1943, nato pa je bil poslan na ilegalno terensko delo v svoj domaći kraj Horjul. Tu je bil sekretar okrajnega komiteja KP in okrajnega odbora OF vse do konca leta 1944, ko je bil premeščen na notranjsko-ribniško okrožje. Osvoboditev ga je zatekla kot funkcionarja cerkniškega okraja. Ze med vojno se je udeležil enega političnega in enega upravnopolitičnega tečaja, višji, okrožni upravnopolitični tečaj pa je obiskoval takoj po vojni. Leta 1943 so ga Nemci ujeli, vendar jim je uspel takoj pobeg.

Po osvoboditvi je služboval najprej na okraju Vrhnika, po združitvi manjših okrajev v večje pa na okraju Ljubljana-okolica, in sicer kot predsednik agrarne komisije vse do njenega razpusta. Od leta 1948 do 1950 je bil predsednik občinskega odbora v Horjulu, za tem in vse do svoje upokojitve pa uslužbenec CK ZKS, oziroma Glavnega odbora SZDL Slovenije.

Takoj po osvoboditvi se je z največjo vnemo vrgel na delo kot prostovoljec pri obnovi porušene domovine, nič manjša pa ni bila njegova vnema tudi pri delu v najrazličnejših množičnih organizacijah, kjer se kljub starosti z velikim uspehom udeležuje še danes. Bil je in je še agilen član številnih odborov množičnih organizacij, med drugim več let član nekdanjega okrajnega odbora SZDL okraja Ljubljana-okolica. Že od leta 1952 pa je nepretrgoma predsednik krajevnega odbora ZB v Dravljah, kamor se je preselil s svojo družino po letu 1950. Prav gotovo je zelo malo nekdanjih borcev NOV, ki bi bili v svojem domačem kraju kar skozi 15 let vsako leto znova izvoljeni za predsednika krajevne organizacije ZB, kar je najboljšje spridevalo, kako zelo je priljubljen med nekdanjimi borci. V Dravljah, kjer si je zgra-

dil svoj novi dom, pa ima tovariš Viktor še posebno slugo: veliko je pripomogel pri gradnji ličnega in ponosnega doma družbenih organizacij, ki je velikega praktičnega, kulturnega in političnega pomena, razen tega pa še v okras partizanskim Dravljam. Z vso vnemo je sodeloval pri številnih prireditvah, s pomočjo katerih so množične organizacije tega kraja skozi dolga leta zbirale sredstva za ta dom, pomagal je s prostovoljnim delom pri sami gradnji doma in znal pritegniti v te akcije še druge vaščane.

Tovariš Viktor Korenčan-Polh je nosilec »Partizanske spomenice 1941«, reda bratstva in enotnosti, odlikovanja za hrabrost in reda dela ter mnogih drugih odlikovanj in plovah. Kljub vsemu temu pa je ostal skromen kot malokdo in marljiv ter delaven za interese skupnosti, tako da bi zagotovo kaj kmalu umrl, če bi ga obsodili na brezdelje.

Dragi Viktor! Številni tvoji sorodci, prijatelji in znanci ti iz vsega srca želimo še dolgo vrsto let kar največ zdravja, osebnih sreč in uspehov pri tvojem delu!

M. S.

Okroglo in oglate

Bahač. Neki perogriz je srečal angleškega pisatelja A. Wilsona in se samozvestno pobahal: »Veste, kolega, sinovi sem bil v gledališču. Povedal sem biljeteru ime in to je zadostovalo, da me je spustil v gledališče brez vstopnice.« In čigav primek ste mu povedali? ga je posmehljivo vprašal Wilson.

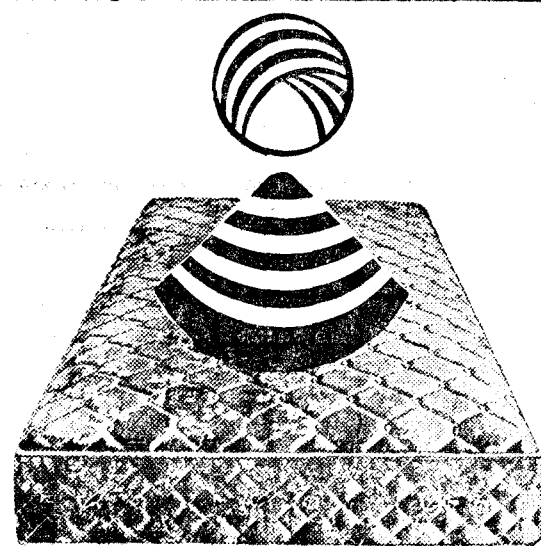
Dosledni rasisti. Južnoafriška rasistična vlada je sklenila gospodarski sporazum s črnsko deželo Malavi. Južnoafriški minister za finance je častnikarjem takole razložil to zadevo: »Razlike v politični filozofiji ne morejo ovirati dobrih gospodarskih odnosov, ker je v teh odnosih glavno vprašanje, kakšno je blago, ne pa, kakšna je barva kože.«

Kaj se dogaja na Kitajskem? To nam utegne še najbolj povedati Cu En Laj, ki je dejal nelo-

Z NOVIM ZNAKOM »JOGI« TUDI NOVOST
»MEBLO« NA PODROČJU VZMETNIC

Jogi DE LUXE

PREŠITA
VZMETNICA

JOGI-DE LUXE VAM NUDI:

POGOSTER KER JE PREŠITA IN IZREDNO UDOBNA • HIGIENO KER IMA DVE PLASTI »PRENA« MATERIALA, KI DIHA Z VAMI • TRAJNOSTI KER JE TEMELJITO PROJEKTIRANA IN SKRBNO IZDELANA IZ NAJBOLJŠIH MATERIALOV • ELEGANCO KER JE UPORABLJENO BLAGO ORIGINALNO V BARVAH IN VZORCIH • JAMSTVO KER »JOGI DE LUXE« JE IZDELEK »MEBLO«-PA JE POJEM KVALITETE

ORIGINALNE VZMETNE VLOŽKE »JOGI« PROIZVAJA
SAMO »MEBLO« TOVARNA POHIŠTVA-NOVA GORICA

Obvestilo

Pripadnike Kokrškega odreda obveščamo, da je bil pri občinskem odboru ZB NOV Tržič ustanovljen odbor Kokrškega odreda. Njegov naloge je zbrati zgodovinsko gradivo o delu in akcijah odreda ter na podlagi zbrane gradiva izdati knjigo odreda. Zato prosimo vse nekdanje borce odreda, da pošljejo svoje naslove občinskemu odboru ZB NOV Tržič ter podatke o tem, v kateri četi se je kdo boril in kdaj. Obenem prosimo, naj nam pošljejo spomine iz bojev odreda ter vse dokumente, ki jih imajo, v prvi vrsti pa slikovno gradivo. Knjigo odreda bo pisal Ivan Jan.

PRAVNA POSVETOVALNICA

R. N. Magozd — Vaša žena ima petnajst let delovne dobe še izpred vojne, ko je bila zaposlena še pod Italijo. Ponovalno se je zaposlila aprila 1963 in je delala v presledkih. Sedaj dela že 34 mesecev. Zato bi radi vedeli, ali izpolnjuje pogoje za pokojnino, bodisi s starostno ali izjemno pokojnino. Stara pa je že čez 55 let.

Preglejmo vse možnosti. Kot izhaja iz vašega dopisa, ima vaša žena 15 let pokojninske dobe in še 2 leti ter 10 mesecev. Morda pa še nekaj mesecev več, kar pa točno ne poveste, ker iz pisma ni jasno, ali ima vsega skupaj 34 mesecev delovne dobe po osvoboditvi ali pa samo v zadnjem obdobju nepretrgoma dela 34 mesecev in ima še nekaj mesecev več.

Zavarovanka ima pravico do pokojnine z dopolnjenimi 55 leti starosti, če ima najmanj 20 let pokojninske dobe. Ker je iz vašega dopisa razumeti, da dvajset let pokojninske dobe vaša žena nima, tudi ne izpolnjuje pogojev za starostno pokojnino.

Pravico do starostne pokojnine s pokojninsko dobo manj kot 20 let pa pridobi tudi tista zavarovanka, ki je dopolnila starost 60 let. Razen tega mora v zadnjih 5 letih imeti najmanj 40 mesecev zavarovalne dobe ali v zadnjih 10 letih 80 mesecev. Ker iz vašega dopisa izhaja, da žena še nima 60 let in ker razen tega sklepam, da nima potrebne gostote v zadnjih petih letih, tudi ne izpolnjuje pogojev za to pokojnino, ki gre tistim, ki nimajo 20 let pokojninske dobe.

Nadalje poznamo predčasno pokojnino, ki pripada zavarovankam, ki imajo 50 let starosti, toda najmanj 30 let pokojninske dobe. Tega pa pri vaši ženi prav tako ni. Torej tudi za predčasno pokojnino ne more zaprositi.

Do zadnje spremembe zakona o pokojninskem zavarovanju je bila v veljavi t. i. starostna pokojnina v prehodnem obdobju. Tako bi po predpisih, ki pa sedaj ne veljajo več, zavarovanka lahko zaprosila za starostno pokojnino, če bi imela v letošnjem letu 1967 55 let starosti in 17 let pokojnin-

ske dobe. To pa, kot rečeno, ne velja več.

Nič pa niste zapisali, če ni morda vaša žena udeleženka NOB. Za tiste udeleženke NOB, ki so vstopili v NOV pred 9. 9. 1943 velja, da pridobijo pokojnino po posebnih pogojih. Za ženske velja, da pridobijo pokojnino, če imajo 30 let pokojninske dobe ne glede na starost ali pa če imajo 50 let starosti in najmanj 20 let pokojninske dobe. Tudi teh pogojev vaša žena ne izpolnjuje in četudi bi bila borec NOV, še ne bi mogla doseči pokojnine. Kvečjemu bi lahko zaprosila za izjemno starostno pokojnino. Ker pa iz dopisa sklepam, da ni bila borec NOV, seveda nima pogojev za izjemno starostno pokojnino.

Potemtakem vaša žena ne izpolnjuje pogojev za starostno pokojnino in bo morala biti zaposlena toliko časa, da bo dosegla dvajset let pokojninske dobe. Pri tem pa bo morala še paziti, da bo imela zahtevano gostoto zaposlitve v zadnjih petih letih. Le če je povsem nesposobna za delo, bi lahko dobila invalidsko pokojnino, kar pa je seveda bistveno nekaj drugega. Zanj pa mora biti podana zdravstvena indikacija in jo mora predlagati zdravnik, odloča pa o njenem zdravstvenem stanju in pogojih za upokojeitev zdravniška komisija.

tugi delegaciji: »Tujec, ki pride na Kitajsko, napiše knjigo, če se mudi pri nas mesec dni, članek pa, če ostane pri nas pol leta, če pa prebije pri nas vse leto, napiše eno samo vrstico...« Nato je malce pomislil in nadaljeval: »Če pa preživi tujec pri nas več kot leto dni, ne napiše niti ene same besede — popolnoma je omotčen...«

Nenavadni loterijski dobitki. Zabeleži lazarevskih obrtnikov so izredno priljubljene tako zaradi živahnega veselja na teh zabavah kakor zaradi že tradicionalne loterije. Obrtniki izdelujejo sami številne dragocene dobiteke, s katerimi osrečujejo izžrebance. Poleg dragocenih dobikov pa je tudi precej takih, ki kaj pogosto izživajo vihar smeha. Tako je npr. na zadnji loteriji dobil neki meščan tovarno sedlo, drugi pa neko sveto podobno (ikono) s svečami. Največji smeh pa je izzval dobitnik, ki je osrečil Veljo Sarača. Temu je sreča dodelila — nagrobni spomenik... Vprašanje je, ali bo kamnosek, ki je daroval spomenik, vklesal v kamen ime »srečnega dobitnika«.

